

# POZNATKY z konferencie komunistov VVO

Vo svojom článku chcem rozobrať niektoré poznatky z hľadiska delegáta konferencie.

Konferencia komunistov Východného vojenského okruhu sa konala v duchu posledných rokovaní pléna ÚV KSČ.

Zpráva na konferenciu bola vydatá všetkým delegátom vopred a každý mal možnosť zaujať k nej reálne stanovisko z hľadiska podrobnej znalosti celkovej situácie. Dávala dostatok podkladov a reálne boli rozobraté otázky, týkajúce sa problémov života straníckych organizácií Východného vojenského okruhu. Bolo konštatované, že v posledných rokoch nebolo všetko v poriadku v straníckej práci. V stranícko-politickej práci začal prevládať formalizmus a celý stranícky život bol do značnej miery deformovaný. Príčiny tohto stavu bolo treba vidieť v tom, že problémy života našej spoločnosti sa plne prenášali i do armádneho organizmu, zvlášť z hľadiska ekonomického, čo malo negatívny vplyv i na životnú úroveň nášho veliteľstva.

Bolo vidieť, že delegáti konferencie žijú so súčasnou situáciou v strane a v našom verejnom živote a bol si každý vedomý toho, že súčasný stav sa nedá zrovnávať s prechádzajúcim obdobím a ovzdu-

ším, ktoré na konferencii bolo v tomto roku.

Bol si každý vedomý toho, že celý obrodny proces sa odráža i v armáde, a preto každý delegát žil plne v duchu demokratizačného procesu v celej našej spoločnosti. Tieto momenty sa odrážali aj vo vystúpeniach jednotlivých delegátov konferencie. Delegáti správne reagovali na zprávu a rozvádzali niektoré konkrétne úlohy, ktoré ich z hľadiska stranícko-sluzobného trápia a ktoré je nutné v najbližšom období splniť.

Vo svojom článku nechcem rozoberať všetky poznatky z konferencie, ale chcel by som hlavnú pozornosť zamerať na otázky

- teritoriálneho velenia;
- prípravy veliteľov a štábov;
- doterajšej dislokácie vojsk na teritóriu a možnosti postavenia ďalších zväzkov, útvarov na Slovensku v duchu Košického vládneho programu.

## TERITORIÁLNE VELENIE

Väčšina delegátov zvlášť z miestnych vojenských správ poukazovala na nový model vytvárania krajských a okresných veliteľstiev. Tu je treba otvorene povedať,

že funkcionári na krajoch i v okresoch si od tohto modelu mnoho sľubovali. Problém, ktorý v súčasnej dobe nie je z hľadiska úlohy a miesta miestnych vojenských správ plne doriešený, dolieha na vykonávanie čí v kraji, alebo v okrese. Okrem iného bolo poukázané, že kus záslužnej práce na tomto úseku bol vykonaný z hľadiska organizačného a do značnej miery i pri príprave kádrov. Správne bolo poukazované, že nároky, ktoré sú kladené na funkcionárov krajských a okresných vojenských správ sú plnené len s veľkým vypätím síl, na úkor osobného voľna i zdravia vojakov z povolania. Skutočnosť je taká, že nároky narastajú, úlohy pribúdajú, z hľadiska organizačnej štruktúry sa však doteraz nič nezmenilo. I keď v súčasnej dobe vyvstali pred nami iné úlohy, bude nutné, aby velenie armády prehodnotilo súčasný stav z hľadiska teritoriálneho velenia, využilo doteraz rozpracované otázky a v rámci akčného programu armády zväčšilo a urýchlilo prijato zásadnú koncepciu budovania teritoriálnych stupňov velenia. Pri tom je treba dôsledne riešiť otázky kádrového zabezpečenia ako aj materiálnych a bytových fondov a v neposlednom rade umiestnenie jednotlivých veliteľstiev vo vhodných budovách.

I keď v súčasnej dobe hovoríme o federatívnom usporiadaní, nie je možné zabudnúť na tak dôležitú otázku, ako je systém teritoriálneho velenia. Predchádzajúce roky nám ukázali na rad otázok, ktoré bude treba vyriešiť, čo bude mať z hľadiska neustálej bojovej pohotovosti krajských a okresných vojenských správ svoj význam.

Vytvorení teritoriálnych orgánov velenia vychádza z poznatkov z rokov 1961 až 1962, kedy sa ukázalo, že rad problémov v oblasti ochrany a obrany teritória nie je doriešený. Skutočnosťou je, že píše sa rok 1968, ale doposiaľ nie sú doriešené otázky komplexne. Prakticky už po dobu troch rokov sa neustále hovorí o celkovej koncepcii teritoriálneho velenia, ale zatiaľ sa to odráža len minimálne v praktickom živote.

Na krajské a okresné vojenské správy sú neustále väčšie požiadavky jak z hľadiska zabezpečenia bojovej pohotovosti, tak i z hľadiska pripravenosti jednotlivých funkcionárov. Je však treba otvorene priznať, že príslušníci krajských a okresných vojenských správ pristupovali k plneniu náročných úloh s veľkou zodpovednosťou, a to zvlášť preto, lebo sa domnievali, že k ďalšiemu riešeniu teritoriálneho velenia bude treba problematiku hlbšie

zvládnuť a v plnom rozsahu. Ovšem v súčasnej dobe sa treba pozrieť na úlohy a aké sú možnosti z hľadiska splnenia stanovených úloh. Pre dokreslenie uvediem len niektoré faktá, ktoré čiastočne objasnia postoj delegátov konferencie.

Pri zrušení brigád a praporov vnútornej stráže, ktoré riešili obranu a ochranu objektov zvláštnych dôležitosti, zostali len roty — a to tiež celkom životaschopné. Oklieštené vlastné strážne roty boli „prifaréne“ k jednotlivým krajským vojenským správam. Toto riešenie z hľadiska vytvárania ďalších teritoriálnych jednotiek (útvarov) bolo vtedy správne, i keď treba dôkladne rozobrať súčasnú organizáciu roty po stránke personálnej i materiálnej. Nie je možné, aby strážne roty, ktoré sú prakticky samostatnou jednotkou, nemali dostatok výkonných a hospodárskych pracovníkov. Nechcem zo široka rozobrať otázku strážnych jednotiek, ale je treba pripomenúť niektoré slová delegáta od strážnej jednotky KVS Košice. Vysvetľuje, aké sú ťažkosti pri zabezpečovaní úloh a aký je rozdiel byť veliteľom roty v rámci praporu alebo samostatne a pritom nemať žiadnu perspektívu ďalšieho rastu. Domnievam sa, že pri riešení celkovej koncepcie výstavby armády bude nutné doriešiť i tieto hľadiská a zväziť, kde skutočne ponechať strážnu jednotku na zabezpečenie objektov zvláštnych dôležitosti, či niektoré objekty vôbec nezrušiť ako objekty ZD a ponechať stráženiu na jednotlivé záводы, rezorty, ministerstvá a pod.

Niekoľko slov k zabezpečeniu bojovej pohotovosti krajských a okresných vojenských správ: Súčasné podmienky k zabezpečeniu bojovej pohotovosti sú skutočne minimálne. Väčšinu úloh, zvlášť v počiatkovom období pri vyhlásení poplachu, plnia vojaci z povolania a občianski pracovníci. Tu je treba poukázať na skutočnosť, že bez využitia pracovných síl a vozidiel z národného hospodárstva, neboli by schopné miestne vojenské správy splniť úlohy bojovej pohotovosti. V rámci nového modelu (KVV a OVV), kde bol predpoklad vytvorenia aspoň prevádzkovej roty v KVV a čaty v OVV (družstiev u menších OVV), boli by úlohy bojovej pohotovosti dôslednejšie plnené a vlastná údržba materiálu a techniky by bola kvalitnejšia a technika bojaskopnejšia. Za súčasných podmienok, keď v KVS a OVS je značné množstvo materiálu a techniky, nie je záruka, že za niekoľko rokov nebudú materiál a technika značne znehodnotené, lebo nie je v ľudských silách, aby jeden príslušník (príslušníčka) AHO obhospodaroval niekoľko druhov materiálu, ako

je to doteraz u jednotlivých OVS. Obdobná situácia je i u jednotlivých krajských vojenských správ, kde je nedostatok pracovných síl na údržbu techniky a materiálu.

To sú len niektoré postrehy, ktoré prednášali jednotliví delegáti zo svojich pracovísk na konferencii. Je rad ďalších závažných problémov, ktoré bude treba riešiť na MNO i na okruhu. Nie je možné, aby stále sa len niečo sľubovalo a nepristúpilo k činom. Nedoriešenie problémov sa potom odráža v tom, že každým rokom príslušníci miestnych vojenských správ tieto problémy nanášajú po veliteľskej i po strážnickej línii, tieto však zostávajú bez zásadného riešenia.

## PRÍPRAVA VELITEĽOV A ŠTÁBOV

V tejto otázke treba otvorene povedať, že zo strany prípravy teritoriálnych orgánov bolo vykonané u nášho okruhu mnoho, a to nielen v predchádzajúcom roku. Dá sa povedať, že u VVO príprave teritoriálnych orgánov bola venovaná náležitá pozornosť u samotného štábu aj u podriadených KVS a OVS. Príslušníci miestnych vojenských správ plánujú a intenzívne študovali vševojskové a teritoriálne otázky a treba kriticky povedať, že niektoré požiadavky z hľadiska vševojskových znalostí boli veľmi náročné. Na druhej strane treba vidieť, že príslušníci miestnych vojenských správ prejavili veľkú snahu a pristupovali veľmi zodpovedne k zvládnutiu vševojskovej a teritoriálnej problematiky zvlášť preto, že sa skutočne očakávalo vytvorenie krajských a okresných vojenských veliteľstiev. Každý pochopil, že nie je možné vystačiť so znalosťami, ktoré pre plnenie úloh jednotliví funkcionári mali.

Jednotlivé kurzy, školenia, ktoré boli plánované zo strany MNO, neboli uskutočnené vzhľadom na celkovú situáciu; bol zmenený i termín vytvárania krajských a okresných vojenských veliteľstiev. Zo strany veliteľstva vojenského okruhu boli uskutočnené seminárne besedy k otázkam vševojskovej a teritoriálnej problematiky, ktoré potvrdili dobrú pripravenosť niektorých príslušníkov miestnych vojenských správ. To však, podľa nášho názoru, je len minimum. Teraz, keď väčšina funkcionárov vie, že realizácia vytvárania KVV a OVV nebude uskutočnená, stráca sa aj záujem o celkové zvládnutie danej vševojskovej a teritoriálnej problematiky. Domnievam sa, že je to vcelku prirodzený jav, lebo nie je možné od ľudí len vyžadovať. Je nutné dať im aj to, čo by bolo

k riešeniu potrebné a v daných podmienkach reálne.

Mám za to, že na teritóriu Východného vojenského okruhu sú vševojskové štáby, ako aj miestne vojenské správy z hľadiska riešenia teritoriálnej problematiky dobre pripravené, čo potvrdili i vystupenia jednotlivých delegátov. Bude však potrebné v duchu nových pohľadov rozoberať otázku prípravy a skvalitňovania teritoriálnych štábov a veliteľstiev (aj keď na názve tak nezáleží). V prvom rade je rozhodujúce, aká bude štruktúra a čo v daných podmienkach je. Preto budeme musieť usporiadať jednotlivé úlohy daným podmienkam a potrebám v rámci výstavby našej armády.

## DISLOKÁCIA VOJSK NA TERITÓRIU OKRUHU

Delegáti ako aj zpráva poukázali na vývoj, ktorý bol na teritóriu okruhu, i na súčasný stav. Tu si treba všimnúť, že Východný vojenský okruh prešiel radom dislokačných a organizačných zmien od roku 1958, čo malo nedobry vplyv i na morálne politický stav vojakov z povolania a vojsk. Úloha Východného vojenského okruhu bola do značnej miery prehodnotená a za posledných niekoľko rokov Východný okruh sa stal teritoriálnym okruhom. V rokoch 1960—1962 plnil okruh zložitú, dvojakú úlohu, a to smerom k vojskám, jednotlivým zväzkom, ktoré v tom čase boli na teritóriu a smerom k miestnym vojenským správam. Ty boli na teritóriu okruhu (Moravy a Slovenska) riadené priamo velením okruhu, zatiaľ čo v Čechách krajské vojenské správy boli riadené priamo ministerstvom národnej obrany. Vzhľadom na vytvorenie nových okruhov došlo k podstatným zmenám i v dislokácii vojsk. Dobré pripravené štáby zväzkov (útvarov) boli na teritóriu rušené a príslušníci veliteľského sboru boli prakticky rozdelení po celej republike. Bol i taký prípad, že špeciálny útvar na Slovensku bol zrušený, presunutý do Čiech a za pár rokov bol znovu stavaný útvar stejného druhu vojska v tej istej posádke. Takáto perspektíva výstavby armády neprispieva k stabilizácii kádrov, nehovoriac o tom, že kvalita štábov sa po takýchto zásahoch nezlepšuje, ale zhoršuje. Tu si musíme každý upovedomiť, že príprava a stmelenie štábu netrvá len niekoľko mesiacov, ale možno povedať, že stmeliť a skvalitniť prípravu štábu zväzku (útvaru) trvá minimálne rok. Problém dislokácie treba vidieť v celom komplexe a nie v tom, či namaľujeme

zástavku na jednom alebo druhom mieste, alebo prepíšeme číslo zväzku (útvary). Podľa objektívneho zhodnotenia delegátov ako aj výsledkov jednotlivých konferencií treba mať na zreteli celkovú výstavbu armády. V tomto smere možno povedať, že neboli plne docenené všetky hľadiská, ktoré vyplývajú z obranyschopnosti zeme i Košického vládneho programu.

Vo vystúpeniach delegátov odzneli hlasy na postavenie ďalších útvarov (prípadne zväzku) na území Slovenska. Táto požiadavka vyplýva z Košického vládneho programu aj z celkovej potreby, ktorá bola zvlášť markantná a naliehavá v posledných rokoch. Dislokácia vojsk na teritóriu Východného vojenského okruhu nezodpovedá daným podmienkam a bude treba ju prehodnotiť z týchto hľadísk:

- vytvoriť teritoriálne slovenské jednotky, aby maximálny počet brancov nastupoval k útvarom dislokovaným na Slovensku;

- zabezpečiť vojakom z povolania možnosť ďalšieho rastu a vyzdvihovania vo funkciách na všetkých stupňoch velenia;

- zabezpečiť dôsledné precvičovanie záloh a k tomu vytvoriť výcvikové a materiálne podmienky,

- prehodnotiť doterajšie postavenie zvláštnych úloh jednotlivým zväzkom a útvarom.

Pre názornosť rozoberám jednotlivé body tak, ako boli diskutované jednotlivými delegátmi. Požiadavka na vytvorenie ďalšieho zväzku na Slovensku je opodstatnená z hľadiska celkového uskupenia vojsk ČSLA. Bude však treba prihliadať a veľmi zodpovedne zvážiť dislokáciu jednotlivých útvarov, pretože kasárenské objekty, byty pre vojakov z povolania, parky, materiálne výcvikové základne nie sú v jednotlivých posiadkach na uspokojivej úrovni. Tieto okolnosti bude treba zvážiť a po dôkladnom prehodnotení doterajšieho stavu zakotviť i jednotlivé úlohy do akčného plánu armády. Bolo by snáď správne prehodnotiť vojenské školy, ktoré sú dislokované na Slovensku a uvažovať o prípadnom zlúčení niektorých učilísk v posádkach, kde sú dobré podmienky z hľadiska výuky i materiálne výcvikovej základne. To si však vyžaduje dôkladný rozbor perspektívy výstavby celej armády. Domnievam sa, že nebolo by správne tieto problémy riešiť ukvapene, lebo na stávajúce problémy má rad funkcionárov armády iné názory. Bude treba dôkladne zvážiť jednotlivé aspekty a vybrať najoptimálnejšiu variantu pre zabezpečovanie tejto úlohy.

Rozoberám to preto, lebo boli i také názory, že na jednom mieste bol dávany návrh zrušiť určitý útvar a na druhom mieste vytvoriť podobný útvar za horších podmienok. Mám za to, že nebolo by správne zhoršovať podmienky, pretože to má značný vplyv na bojovú pohotovosť a spokojnosť vojakov z povolania a ich rodinných príslušníkov. Z hľadiska dislokácie vojsk je nutné zlepšiť podmienky pre zvyšovanie bojovej pohotovosti, pripravenosti našich štábov a vojsk; k tomu musí smerovať naše úsilie.

Pri vytváraní ďalšieho zväzku na teritóriu by nesporné bol zabezpečený i rast vojakov z povolania na jednotlivých stupňoch velenia. Súčasná podmienka sú také, že dôstojníci v rámci nášho okruhu sú na jednej funkcii desať, pätnásť i viac rokov. Tento stav má i nedobry vplyv pri náboře za vojakov z povolania z radov mládeže. Nedobry odraz pri ďalšom raste má aj posledná denivelizácia v odmeňovaní vojakov z povolania. Dôstojníci riadiacich a bojových zložiek sú na tom pomerne horšie, ako dôstojníci zložiek zabezpečujúcich chod jednotlivých služieb. A úplne nesprávne relácie sú medzi štábom okruhu a zväzku. V rámci vyzdvihovania vo funkciách nie je možné vyzdvihnúť príslušníka štábu alebo náčelníka zväzku na štáb okruhu, pretože by funkčne išiel dole. Je to určitý paradox, ale náčelník, ktorý má školiť svojho podriadeného, je po stránke finančnej na tom horšie, ako jeho podriadený. Domnievam sa, že táto otázka bude musieť byť prehodnotená a verím, že naše nové velenie zváži všetky hľadiská, ktoré budú mať vplyv i na uspokojovanie vojakov z povolania. Snáď by stálo za úvahu prijať takú zásadu, aby bolo zabezpečované ročné (dvojročné) narastanie funkčného, prípadne hodnostného platu a tak dosiahnuť ohodnotenia tých, ktorí v rámci tabuliek nemôžu rásť vo funkciách a v hodnostiach.

V podmienkach Východného vojenského okruhu sú ťažkosti i v precvičovaní záloh. Množstvo, ktoré je na teritóriu okruhu, nie je možné precvičiť v krátkej dobe, behom niekoľkých rokov. I keď je možné povedať, že náš okruh má dobré skúsenosti z výcviku organických i neorganických celkov, predsa len je rad objektívnych príčin, ktoré majú vplyv na dôkladnú prípravu a precvičenosť záloh. Uvediem pre názornosť len niektoré otázky, ktoré boli diskutované na konferenciách. Vojaci základnej služby, ktorí vykonávajú službu mimo teritória VVO, sú cvičení behom dvojročnej základnej služby na

modernej, prípadne najmodernejšej technike, ktorú v armáde máme. Po skončení základnej služby sú zaradovaní do jednotiek na Slovensku, kde vykonávajú i cvičenia ako záložníci. Je potom ťažko zvládnuť všetky úlohy výcviku behom niekoľkých dní, keď zväzky a útvary na teritóriu okruhu majú staršiu bojovú techniku. Tieto zmeny majú nedobry vplyv na bojové stmelenie vojsk a na prípravu záložného veliteľského sboru. Na druhej strane treba vidieť, že väčšina našich útvarov je zrámcovaná a preto i niektoré úlohy strážnej služby a pri údržbe techniky vykonávajú vojaci v zálohe. Bolo by snáď správne, aby sa prehodnotil i stav technického a materiálneho zabezpečenia útvarov na teritóriu okruhu a z tohto hľadiska i cvičiť zálohy na modernej technike a materiále. V takom prípade by nedochádzalo k rozporu pri plnení vojenských úloh v dobe základnej služby a pri cvičeniach záloh. Týmto opatrením by sa skvalitnil výcvik záloh, zvýšila efektívnosť pri výcviku, pri cvičení a stmelovaní organických celkov i pri výcviku neorganických celkov.

To sú všetko problémy, ktoré bude treba v čo najkratšom čase prehodnotiť i prijať správne závery do budúcnosti.

V súčasných podmienkach Východného vojenského okruhu majú zväzky a útvary veľkú povinnosť z hľadiska brannej po-

hotovosti štátu. Štáby a vojská plnia tieto úlohy s vypätím síl vzhľadom na veľké zrámcovanie; ich zloženie nie je dosť kvalitné. Po splnení zvláštnych úloh je prevažná časť dôstojníckeho sboru a vojakov zo zálohy. Na stmelovanie štábov a vojsk nie je vždy dostatok času a úlohy sú plnené okamžite pri zvýšenom stupni ohrozenia. I preto je potrebné prehodnotiť doterajší stav štábov a vojsk na teritóriu okruhu, aby úlohy za brannej pohotovosti štábu boli úmerne rozdelené. Vhodným opatrením by sa zlepšilo i celkové zloženie štábov a vojsk. Zároveň by sa zlepšili podmienky výcviku záloh, údržba techniky a materiálu. Po vyriešení týchto úloh by bola zvýšená bojová pohotovosť a skvalitnila by sa celková pripravenosť všetkých zväzkov (útvarov) na teritóriu okruhu.

Delegáti vo svojich vystúpeniach povedali, že nie je možné neustále zvyšovať úlohy, je treba vytvoriť i personálne, materiálne i finančné podmienky. Nechcem otázku dislokácie ďalej rozoberať, ale predsa chcem spomenúť slová delegáta, ktorý sa prikláňal k tomu, aby teritórium VVO zahrnovalo i Juhomoravský kraj, ako to bolo pred vytvorením ďalších okruhov. Je to otázka diskutabilná, bude však treba seriózne zvážiť všetky možnosti a okolnosti, aby v nových podmienkach nepustili sme sa tých chýb, ktoré sa vyskytli v minulosti.

## ZÁVER

Konferencia komunistov Východného vojenského okruhu sa niesla v duchu obrodzujuceho procesu. Delegáti veľmi zodpovedne a otvorene poukázali na jednotlivé ťažkosti v armádnom organizme a plne podporili boj za presadzovanie progresívnych opatrení v celej našej spoločnosti. Podporili všetko pokrokové, ktoré z hľadiska obranyschopnosti našej vlasti je nutné riešiť. Zároveň ubezpečili, že u štábov a vojsk Východného vojenského okruhu nemohlo dojsť k zneužitiu armády. Prejavili presvedčenie, že pripravovaný akčný plán armády zahrnuje do seba jednotlivé problémy výstavby armády a bude prihliadať i na konkrétne podmienky Východného vojenského okruhu. V rámci výstavby armády bude nutné zvážiť jednotlivé okolnosti a špecifiku Východného vojenského okruhu a zvážiť skutočnosť, že Východný vojenský okruh, jeho vojenské a politické orgány sú partnerom slovenským národným orgánom.

Delegáti konferencie očakávajú, že problémy, ktoré sa posledných rokov nahromadili, budú postupne riešené, a to v rýchlejšom tempe, ako doteraz. Zároveň ubezpečili ÚV KSČ, že komunisti VVO sú odhodlaní doviesť progresívne myšlienky do konca, že pevne stoja pri zabezpečovaní pokrokových myšlienok v našom obrodnom procese. Delegáti konferencie plne podporujú riešenie federatívneho štátoprávneho usporiadania. Žiadajú odstránenie nedostatkov v doterajšom modeli výstavby armády, ktorý neodpovedá daným potrebám a možnostiam.

Delegáti a komunisti Východného vojenského okruhu vynaložia všetko úsilie pri zabezpečovaní bojovej pohotovosti štábov a vojsk a pri plnení úloh bojovej a politickej prípravy.